

RIJEKA MURA - ČIMBENIK OBLIKOVANJA REGIONALNOG IDENTITETA

MURA RIVER - A FACTOR IN SHAPING THE REGIONAL IDENTITY

Danijel Jukopila

OŠ Cvjetno naselje, Zagreb

Nadbiskupska klasična gimnazija, Zagreb

danijel.jukopila@gmail.com

Primljeno / Received: 14. 10. 2012.

Prihvaćeno / Accepted: 19. 11. 2013.

Pregledni rad / Review

UDK / UDC 308 (497.5-3) 15/16

SAŽETAK

U radu se analizira značenje rijeke Mure kao osi tradicionalne regije Međimurje. Analiziran je sam toponim Međimurje uz pregled sličnih toponima koji su korišteni u povijesnoj i kartografskoj literaturi. Rijeka Mura je utjecala na preoblikovanje prostora, a time i na valorizaciju prostora duž riječnog toka. Promjene toka rijeke Mure i Drave kroz povijest utjecale su i na promjenu granica tradicionalnih regija Međimurja i Podravine. Anketnim ispitivanjem utvrđen je današnji osjećaj regionalne pripadnosti stanovništva Legrada Podravini iako je veći dio povijesti njegov prostor bio u sastavu Međimurja. Istraživanje je bilo usmjereno na utjecaj promijene položaja prostora u odnosu na prirodnu granicu, a time i na osjećaj regionalne pripadnosti lokalnog stanovništva. Stavljanje obalne zone i same rijeke Mure pod zaštitu kao dijela Regionalnog parka Mura-Drava dovelo je i do pojačane potrebe uspostave ravnoteže između zaštite prostora i ograničavanja gospodarskih funkcija što naglašava važnost održivog razvoja prostora.

Ključne riječi: Mura, Drava, Međimurje, tradicionalna regija, regionalni identitet, Legrad

Key words: Mura, Drava, Međimurje, traditional region, regional identity, Legrad

UVOD

Tradicionalne regije posljedice su dugotrajnog razvoja identiteta povezanog s teritorijalnošću i predstavljaju specifičan tip složene regije. Objektivno postoje kao izdvojeni i prepoznatljivi prostori te su više ili manje očuvane u svijesti ljudi i u svojim prostornim okvirima usprkos brojnim administrativno-teritorijalnim i općim socio-kulturnim promjenama (Fürst-Bjeliš, 1996). Regije kao prostorne jedinice imaju svoj oblik teritorija s više ili manje jasno određenim granicama prema susjednim regijama te svoju simboliku koja prezentira regionalni identitet i kao takva se koristi u ekonomiji, kulturi, medijima i upravi. Simbolici pripadaju ime regije i njezini simboli koji stvaraju vizualnu prepoznatljivost regije. Rijeka Mura kao prirodna granica najprepoznatljiviji je simbol pokrajine Međimurje i jedan od elemenata regionalnog identiteta. Regionalna svijest kao oblik skupne svijesti prolazi iz osjećaja homogenosti područja, a čine ju zajednički način života i vanjska ekspresija i materijalizacija. Iako čitavo Međimurje nije dio zaštićenog Regionalnog parka, zaštićena obalna zona rijeke Mure u svim je svojim sastavnicama tipičnih regionalnih obilježja. Na ušću Mure u Dravu smjestio se Legrad koji je tijekom povijesti, zbog promijene toka rijeke drave promijenio svoju regionalnu pripadnost; dotadašnje međimursko naselje postaje dijelom Podravine. Anketnim ispitivanjem provedenim u ožujku 2012. godine na području općine Legrad nastojalo se prikupiti podatke o osjećaju regionalne pripadnosti današnjeg stanovništva općine Legrad, o nodalno-funkcionalnoj povezanosti s okolnim naseljima višeg stupnja centraliteta te o regionalnim posebnostima koje stanovništvo smatra važnima kao razlikovnim elementima u odnosu na susjedne prostore. Anketa je provedena na 134 ispitanika što čini 6% stanovništva Općine po popisu 2012. godine.

MURA - EPONIM TRADICIONALNE REGIJE?

Toponim **Međimurje** naizgled je vrlo jasan i upućuje na hidronimsko porijeklo naziva regije. Većina lingvista smatrala ga je vrlo jasnim te su izostale detaljnije etimološke i semantičke analize kojima bi se objasnio pojam. Usprkos tome, ovaj se pojam smatra jednim od najzanimljivijih u hrvatskoj toponomastici te se kroz njegovo proučavanje ukazuje na niz lingvističkih i semantičkih problema vezanih uz ovaj pojam. Analiza povijesne literature i kartografskih priloga ukazuje na više pojavnih oblika ovog toponima (Bartolić, 1998).

Toponim **Međumurje** predstavljao bi ispravan pojam s obzirom da hrvatski književni jezik poznaje prijedlog *među*, ali ne i *međi*. Tako bi toponim Međumurje ispravno opisao prostor između Mure i Drave na što upućuje prof. Mate Hraste¹ u svom djelu „O pisanju imena mjesta“ iz 1961. godine te zaključuje „Jedini toponim s prvim dijelom složenice *međi* je Međumurje, s napomenom da se zove i Međimurje“. Prijedlog *među* Maretić objašnjava njegovim postojanjem u svim slavenskim jezicima gdje on označava među, ali ne samo kao graničnu liniju već i mjesto koje se nalazi između međa odnosno u sredini između dvije međe.

Na starim se zemljovidima toponim Međimurje prvi puta nalazi na Glavačevoj karti iz 1673. godine u obliku *Insula Seu Muraköz Seu Megymorie*. Do tada se na kartama javljaju samo hidronimi Mura i Drava te toponimi pojedinih naselja. Nakon Glavača toponim Međimurje nalazimo i u Walvasorovu djelu *Die ehre des Herzoghums Krain* iz 1689. godine pod nazivom *Muraköz Seu Megymorie* te na Cantellijevoj karti Hrvatske pod nazivom *Magymorie, o Isola della Muraezeriniana*. U 18. st. pavlin Josip Bedeković u svom djelu *Natale sancti Hieronimi* iz 1752. godine donosi zemljovid naziva *Tabula topographica Insulae Muro-Dravanae* s nizom toponima u Međimurju.

U povijesnim i književno-povijesnim izvorima Međimurje se spominje pod latinskim nazivom „*Insula inter Muram et Dravam*“, samo „*inter Muram et Dravam*“ ili samo pod nazivom *Insula*. To nas dovodi do toponima **Međimorje** koji se javlja u 18.st. posebice kod prosvjetitelja poput Stjepana Mlinarića te u zbirkama Hrvatskih pučkih popijevaka iz 1924. i 1925. godine Vinka Žganca. Isti

Slika 1. Karta Međimurja s nazivom *Insula Muraköz* iz 17. st.

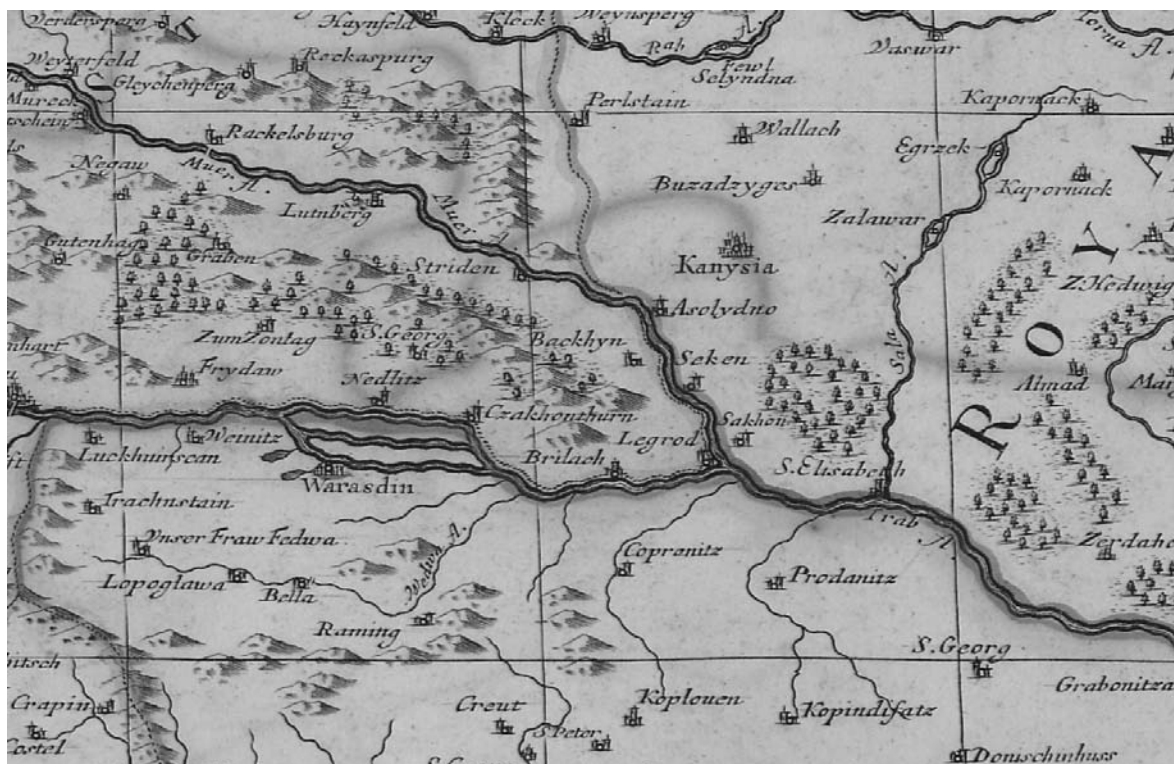
Izvor: zlatkohorvat.com/up-content/uploads/2012/03/b24.jpg

¹ prof. Hraste se poziva na Rječnik hrvatskog ili srpskog jezika JAZU knj. VI, str.578. u kojemu se navodi: „Zemlja koja se zove Međumurje, a to znači zemlju između Mure, zapravo među Murom i Dravom“.

oblik nalazimo i kod pjesnika 20. st. poput Domjanića, Pavića i Krleže. Toponim Međimorje bi prema leksikografima Belostencu i Sušnik-Jambrešić označavalo otok, no u slučaju Međimurja okružen riječnim, a ne morskim vodama.

MURA KAO GRANICA TRADICIONALNE REGIJE

Prema definiciji Državne geodetske uprave državna granica je ploha koja okomito prolazi graničnom crtom po Zemljinoj površini te odvaja kopneno područje, morski prostor, unutarnje vode, zračni prostor i podzemlje Republike Hrvatske od susjednih država. Kada je riječ o postavljanju granične crte² na rijekama ona se najčešće postavlja središnjim dijelom toka i predmet je međudržavnih sporazuma, no tako definirana predstavlja stabilnu granicu posebice ako je ona ujedno i etnička granica. Granica Hrvatske i Mađarske na Dravi i Muri spada među stabilne povijesne granice unatoč političkim promjenama kroz povijest i svakako spada u skupinu najstarijih granica u srednjoj Europi. Promatrajući ovu granicu u povijesnom kontekstu, ona je bila prije svega granica regije Međimurje jer su Hrvatska i Mađarska od Pacte convente 1102. godine pa sve do 1918. godine bile u zajedničkoj državi; do 1526. u Hrvatsko-Ugarskom Kraljevstvu, a nakon navedene godine u Habsburškoj Monarhiji. Prostor Međimurja je od doseljenja Hrvata u ranom srednjem vijeku etnički homogen prostor, a od osnutka Zagrebačke biskupije 1094. godine je pod jurisdikcijom crkvenih vlasti iz Zagreba. Težnje Mađara za pripojenjem Međimurja posebice dolaze do izražaja krajem 18. st. kada Međimurje dolazi u posjed plemićke obitelji Festetić koji ga stavljaju pod jurisdikciju mađarske županije Zala u kojoj je bilo obiteljsko središte. Ban Josip Jelačić u razdoblju 1848.-1860.

Slika 2. Granica na Muri i Dravi na Sansonovoj karti iz 17. st.

Izvor: Kartografska zbirka NSK

² Granična crta je niz točaka na zemljinoj površini kojima se proteže državna granica, čije su koordinate određene u službenom geodetskom referentnom sustavu Republike Hrvatske.

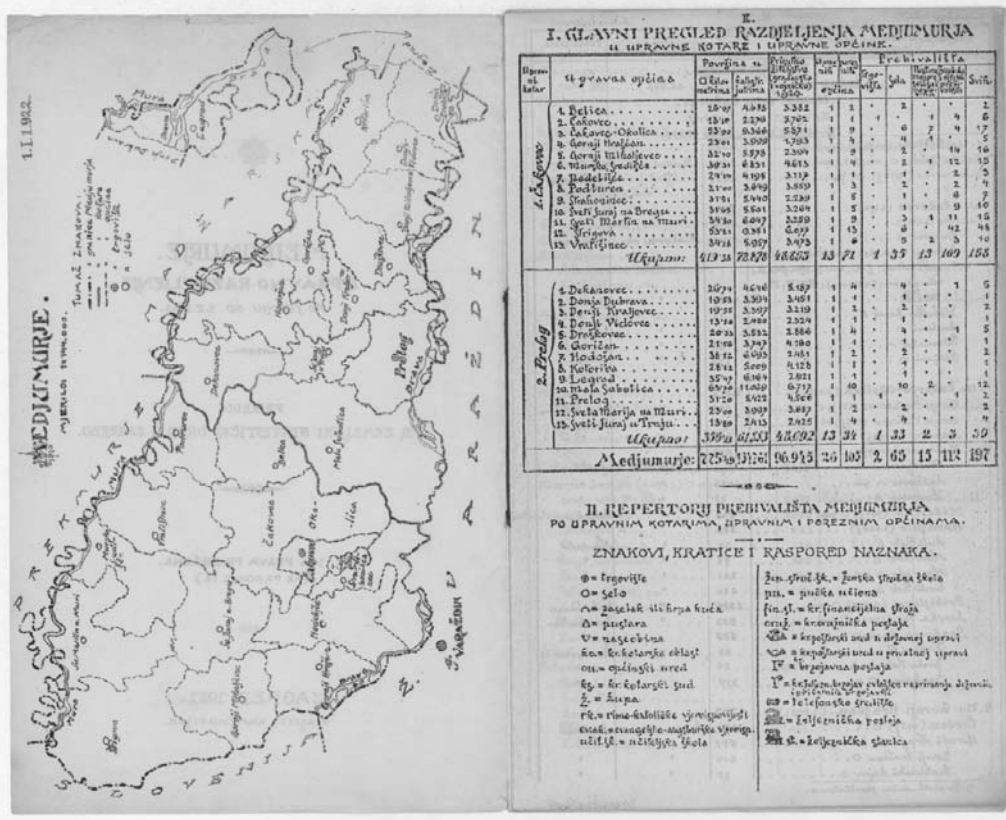
U kontekstu tradicionalne regije posebice je interesantno područje ušća Mure u Dravu odnosno područje općine i naselja Legrad. Njegov je specifikum promjena regionalne pripadnosti tijekom povijesti. Do velike poplave 1710. legradsko područje bilo je dio Međimurja. U razdoblju nakon poplave dolazi do postupnog „prelaska“ Legrada na podravsku stranu tj. dolazi do prelaska naselja s lijeve na desnu obalu Drave čime dolazi i do promjene njegove regionalne pripadnosti. U kasno proljeće godine 1710. dolazi do velike poplave zbog obilnih kiša i otapanja snijega u Alpama, izvorišnom prostoru Drave. Iako je rijeka Drava meandrirajući nagrizala obale, sada zbog visokog vodostaja i bujica dolazi do probijanja meandra sjeverno od naselja i stvaranja novog toka kojim se kraćim putem Drava približila Muri na području ušća. Time je dotadašnji veliki meandar u kojem se nalazio Legrad postao svojevrsan riječni otok između novoformiranog riječnog korita Drave sjeverno od naselja i dotadašnjeg meandra južno od naselja. Kroz nekoliko desetaka godina uslijedilo je postupno isušivanje starog meandra. Kroz njega je teklo sve manje vode te se počeo zamuljivati i pretvarati u močvarno područje da bi se naposljetku isušio. Ovaj se proces može vidjeti i na starim zemljovidima. Na onima iz 17. st. Legrad je sjeverno od Drave i pripada Međimurju. To je vidljivo na Stierovoj karti iz 1650. godine, Sansonovoj iz 1657. godine (slika 2), Homannovoj iz 1663. te Glavačovoj iz 1673. godine. dok je na kartama iz 18. st. Legrad s Podravske strane kao npr u Nirnberškom velikom atlasu svijeta iz 1737. ili Christophovoj karti (slika 3) (Feletar, Glamuzina 2001.)

Da bi se utvrdio današnji osjećaj regionalne pripadnosti stanovništva Legrada, provedeno je anketno ispitivanje u proljeće 2012. godine s ciljem utvrđivanja postoji li danas u regionalnoj svijesti stanovništva osjećaj nekadašnje pripadnosti Međimurju ili je prevladala pripadnost Podravini. Razlog ovog istraživanja je činjenica da je prostor Legrada unatoč prelaska u Podravinu još u 18. st. i dalje ostao u političko-upravnom smislu dijelom Međimurja. To možemo jasno vidjeti na dokumentu *“Međimurje: upravno razdjeljenje: po stanju od 1.1.1922.”* u kojem se na geografskoj karti Međimurja izdvaja prostor Legrada kao sastavni dio Međimurja unatoč smještanju na desnoj obali Drave. U tabličnom prilogu dokumenta navode se kotari i upravne općine Međimurja, a Legrad je naveden kao upravna općina u sastavu Kotara Prelog³. Pripadajući statistički podaci govore nam da općina Legrad ima 35,47 km² površine u njoj živi 2 921 stanovnik. U općini je navedeno samo selo Legrad u kojem se nalazi rimokatolička župa i pučka škola. Tek je promjenom upravo-teritorijalnog ustroja 1931. godine Legrad pripojen Podravini odnosno pripada koprivničkom prostoru.

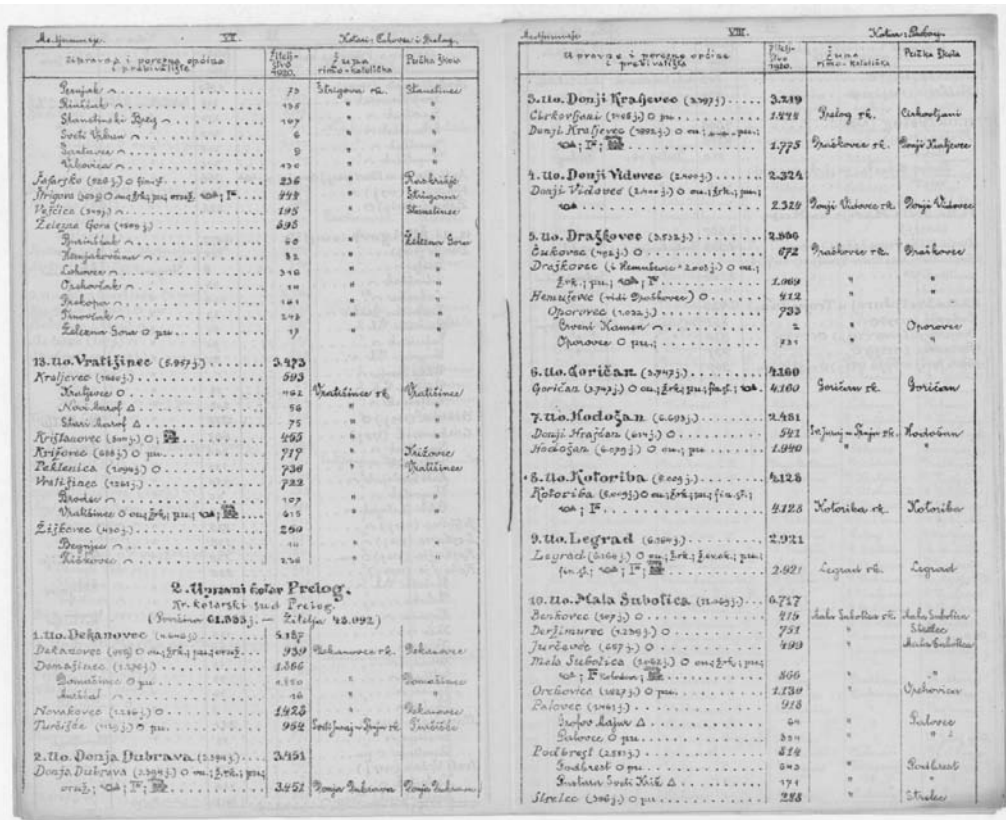
Promjena položaja naselja u odnosu na rijeku Dravu značila je i promjenu pripadnosti tradicionalnoj regiji tj. dotad međimursko naselje postaje dijelom Podravine. Anketom provedenom u ožujku 2012. godine nastojalo se utvrditi postoje li još u kolektivnoj svijesti stanovništva osjećaji regionalne pripadnosti stanovništva Međimurju ili je došlo do promijene regionalnog identiteta. Anketom je utvrđeno da se većina stanovnika općine Legrad smatra Podravicima, no njihov je veći udio u skupini onih rođenih na području naselja Legrad (89%) dok je u skupini doseljenika u općinu udio Podravaca znatno manji i iznosi 46%. Od rođenih Legrađana samo se 1% smatra Međimurcima dok je taj udio u doseljenom stanovništvu na područje općine čak 30%. Uvidom u njihovo podrijetlo utvrđeno je da su to najčešće žene koje su udajom doselile iz Međimurja te doseljeni stanovnici iz susjednog mjesta Donja Dubrava.

Promjena geografskog položaja u odnosu na Muru i Dravu bitno je promijenila i geoprometni položaj Legrada i usmjerila tokove stanovništva i prometne veze duž toka Drave. To je uočljivo i prema rezultatima ankete koja je pokazala izrazitu usmjerenost prema Koprivnici kao najbližem gradskom središtu višeg stupnja centraliteta, dok je orijentacija prema ostalim obližnjim gradskim središtima puno slabije izražena. Mjerena Lickertovom skalom od 1 do 5 utvrđena je važnost Koprivnice, Čakovca, Varaždina i Križevaca za lokalno stanovništvo. Rezultati procijene govore o primarno

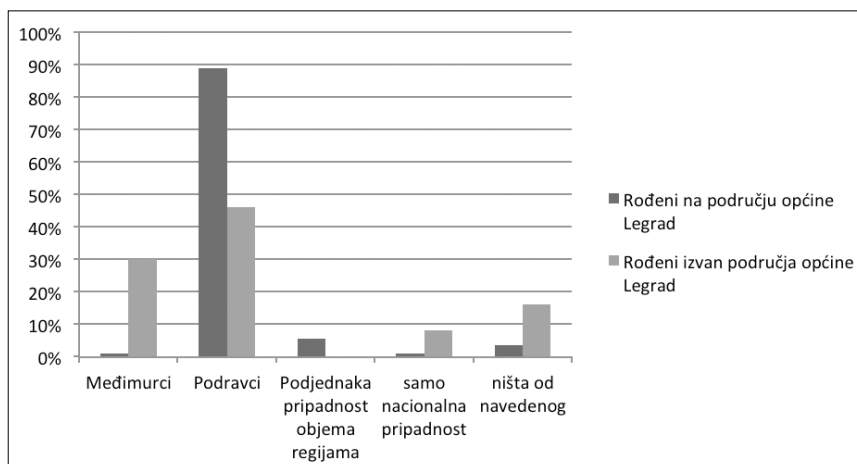
³ redni broj 9u kotaru Prelog na tablici slike 4.

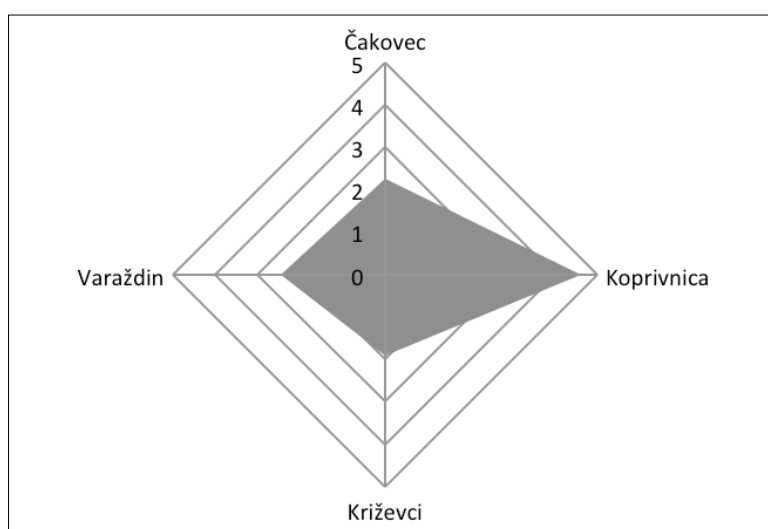
Slika 4. "Međimurje: upravno razdjeljenje: po stanju od 1.1.1922." Izvor: Kartografska zirk NSK

Slika 5. "Međimurje: upravno razdjeljenje: po stanju od 1.1.1922." Izvor: Kartografska zirk NSK

Slika 6. Regionalna pripadnost stanovništva općine Legrad

Slika 7. Funkcionalna usmjerenost stanovništva općine Legrad na nodalno-funkcionalne centre Varaždin, Čakovec, Koprivnicu i Križevce.

važnosti Koprivnice (4,57) kao nodalno-funkcionalnog središta, dok su Varaždin (2,66), Čakovec (2,50) i Križevci (1,91) od sekundarne važnosti.

Dugotrajna povezanost zajedničkim načinom života, čvrstom unutrašnjom društvenom, gospodarskom i socijalnom organizacijom bez značajnijeg dinamizma izvan odgovarajućeg teritorijalnog okvira, izraženog kroz tipove organizacije prostora, uvjetuje oblikovanje posebnog govornog tipa, odnosno dijalektalnog varijeteta. Kao jedan od elemenata nematerijalnog karaktera, dijalekt je značajan kvalitativni pokazatelj oblikovanog identiteta tradicionalne regije, odnosno regionalnosti (Fürst-Bjeliš, 1996). Današnju prepoznatljivost legradskog područja lokalno stanovništvo prepoznaje upravo u dijalektalnom govoru koji pripada međimursko-ludbreškoj arealu (Blažeka, 2008.), ali i u kulturno-povijesnim posebnostima vezanim uz obrambenu ulogu Legrada u razdoblju osmanske vladavine te u geografski prepoznatljivom položaju uz rijeku Dravu odnosno ušće rijeke Mure u Dravu.

MOGUĆNOSTI VALORIZACIJE PROSTORA DUŽ TOKA RIJEKE MURE

Model održivog razvoja koji se temelji na poželjnoj ravnoteži između stanovništva, gospodarstva i okoliša preusko je definiran i u osnovi ekocentričan jer je njegova krajnja intencija dozirana društveno-ekonomska opterećenost i zaštita ekosustava. Geografski zasnovan pristup održivosti nalaže potrebu sadržajnog proširenja paradigme održivog razvitka na tri konstitutivna elementa: stanov-

ništvo, društvene funkcije i geoprostor (Pejnović 2008). Stanovništvo kao komponentu održivosti predstavlja broj stanovnika koji će moći ostvariti svoju egzistenciju na određenom prostoru a da ne optereti okoliš iznad njegove granice nosivosti. Društvene funkcije predstavljaju sve oblike ljudskog djelovanja poput stanovanja, rada, rekreacije, kulture, obrazovanja i prometa. Pojam geoprostora uključuje tri pojma nižeg reda: okoliš, pejzaž i prostorni identitet. Svaka promjena u okolišu održava se i na pejzaž odnosno dolazi do fizionomskih promjena, ali i na slabljenje prostornih identiteta. To podrazumijeva potrebu zaštite sva tri elementa geoprostora: okoliša kao preduvjeta očuvanja biološke raznolikosti, pejzaža kao elementa krajobrazne raznolikosti i prostornog identiteta kao elementa kulturno-geografske raznolikosti (Pejnović 2008).

Tok rijeke Mure s relativno uskim obalnim pojasom od 2001. godine zaštićen je u kategoriji zaštićenog krajobraza, a od veljače 2011. postaje dijelom Regionalnog parka Mura-Drava. Od ukupno 87 680,52 ha površine parka na međimurski dio otpada 19,40% ili 16 962,54 ha. Uredbom vlade RH o proglašenju Regionalnog parka Mura-Drava, kao prvog regionalnog parka u Hrvatskoj otvaraju se nove mogućnosti zaštite, ali i valorizacije prostora u okvirima održivog razvoja, što znači orijentaciju prema ekološkoj poljoprivredi te ekoturizmu. Očuvanje biološke raznolikosti ogleda se prvenstveno u očuvanju živog svijeta u rijeci Muri te u poplavnim zonama duž riječnog toka koje predstavljaju važna staništa brojnih, često i ugroženih vrsta. Istraživanja su pokazala da je ovaj prostor stanište nekim rijetkim i ugroženim vrstama na nacionalnoj, ali i europskoj razini poput kockavice (*Fritillaria meleagris*) biljke poplavnih livada, crнке (*Umbra krameri*) ribe koja je glacijalni relikv i jedna od četiri strogo zaštićene vrste europskih riba, crne rode (*Ciconia nigra*), vidre (*Lutra lutra*) te dvije vrste vodenih kukaca obalčara (*Xanthoperla apicalis*) i tulara (*Platyphylax frauenfeldi*) koji su danas u Europi registrirani kao izumrle vrste iako su ovdje još živuće. Unatoč relativno gustom naseljenosti prostora očuvanost brojnosti vrsta i njihova staništa predstavlja važan resurs za ograničenu turističku valorizaciju temeljenu na edukativnoj ulozi Regionalnog parka usmjerenoj k domicilnom stanovništvu u smislu očuvanja sadašnje kvalitete staništa (bioraznolikosti), ali i prema učeničkoj populaciji s ciljem upoznavanja biološke i geografske vrijednosti prostora i načinima zaštite istih čime se ostvaruje dugoročni cilj zaštite ovog prostora (EOL, 2004).

Slika 8. Mura kod Kotoribe

Slika 9.
Rekonstruirani melin
na Muri kod Žabnika

Prisutnost čovjeka na obalama Mure predstavlja potencijalnu opasnost za zaštićeni okoliš, ali daje i regionalnu prepoznatljivost prostora kroz tradicionalnu poljoprivrednu djelatnost te tradicijske obrte. Položaj Međimurja, a time i zaštićenog prostora u graničnoj zoni kulturno-civilizacijskih utjecaja pruža mnoštvo dokaza o dugoj tradiciji naseljenosti. Arheološki nalazi upućuju na neolitsku naseljenost (5 000. do 3 900 godina pr. Kr.) i prve oblike poljoprivrede koji potvrđuju dugotrajnu vezu čovjeka i rijeke Mure. Znatni su i tragovi Kelta i posebno Rimljana te svih ostalih naroda koji su prošli ovim prostorom sve do dolaska slavenskog stanovništva u 6. st.. Od 13. st. nalazimo pisane podatke o životu ovog prostora te od tada započinje i oblikovanje današnjeg regionalnog identiteta prostora posebice u njegovoj vanjskoj ekspresiji kroz agrarni pejzaž, graditeljsku tradiciju, tradicijska obrtnička znanja i nematerijalne elemente regionalne svijesti kao što su jezik i folklor. Regionalnu posebnost čine subjekti vezani uz samu Muru kao što su mlinovi, tradicijski čamci i skele. Lokalni naziv mlina je *melin*, a povijesni podaci o njima sežu čak do antičkog vremena (4. st. pr. Kr.). Dolaskom mađarskih plemena koja su se naselila na obalama Mure ta se slavenska tradicija prenosi zajedno s mlinarskom terminologijom koju i danas nalazimo u mađarskom jeziku. Tehnologija gradnje *melina* mijenjala se kroz povijest da bi vrhunac dosegla na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Početkom 20. st. na Muri je zabilježeno 90-ak mlinova, da bi im se broj smanjivao sve do posljednjeg mlina koji je zatvoren osamdesetih godina 20.st. kod Žabnika u Općini Sveti Martin na Muri. On je danas i jedini rekonstruirani mlin u Hrvatskoj i kao takav važan je kao tradicijski objekt i turistička atrakcija.

Tradicijaska plovila na Muri nazivaju se ladjama, ćunovima i šajkama. Prve lađe bile su jednostavni trupci izdubljene sredine da bi s vremenom tehnologija njihove izrade napredovala te su se gradili od hrastovine za konstrukciju i jelovine za oplatu. Specifičnog su izduženog izgleda, tupog vrha i plitkog gaza, no ono što im daje regionalnu posebnost je način plovidbe pomoću dugih drvenih štapova zvanih „štanje“. U novije vrijeme drvo se zamjenjuje limom uz zadržavanje tradicionalnog izgleda što dovodi do izumiranja drvodjeljskog obrta za izradu lađe. Treći važan riječni objekt su skele koje su i danas u funkciji unatoč postojanju mostova. Skele su drveni objekti za prijevoz ljudi s upravljačkim mehanizmom i čeličnim užetom razapetim između obala Mure koji sprečavaju da skela

ne otplovi nizvodno. Skele su danas više dio tradicije i svojevrsna turističko atrakcije nego stvarna potreba, no zadržale su duž čitavog toka Mure od Svetog Martina na Muri do Donje Dubrave.

Tradicijisku baštinu predstavljaju stara obrtnička znanja. Neka su od njih izumrla poput ispiranja zlata, mlinarenja, splavarenja (flojsanja), kovanja i laporenja i možemo ih vidjeti uglavnom samo na tradicijskim sajmovima. Obrti poput pletenja uporabnih predmeta od šiba i lončarstvo postoje i danas iako se njima bavi sve manje ljudi, a rijetki su primjeri obrtnika kojima je to danas osnovna djelatnost (EOL, 2004).

Prirodna i kulturna baština na obalama Mure predstavlja važan resurs za turističku valorizaciju. Uz javnu ustanovu regionalni park Mura-Drava važan je utjecaj različitih organizacija i udruga koje promiču tradicionalne vrijednosti i baštinu ovog prostora i time čuvaju regionalni identitet. Podrška Međimurske županije te sredstva pretpripristupnih fondova EU za zaštitu okoliša predstavljaju važne preduvjete uspješne provedbe ekoloških projekata.

ZAKLJUČAK

Najsjevernija hrvatska regija Međimurje već u svom nazivu upućuje na povezanost prostora uz rijeku Muru. Iako je južna granica Međimurja rijeka Drava, ona je os susjedne regije Podravine te su lijeve obale Drave nosile naziv koji bi upućivao na pripadnost drugoj tradicionalnoj regiji. To je slučaj s Međimurjem, ali i slovenskim Prekmurjem. Uvidom u povijesnu građu, posebice onu kartografsku, uočava se korištenje latinskog toponima *Insula* u značenju prostora okruženog vodom, što nalazimo i u korištenju toponima Međimorje hrvatskih autora u razdoblju nacionalnog preporoda i početkom 20. st.. Sa stanovišta hrvatskog jezika ispravan naziv pokrajine bio bi Međumurje jer hrvatski jezik ne poznaje prijedlog međi, a taj se naziv aktualizirao uvođenjem novosadskog Pravopisa Hrvatskog ili srpskog jezika, no nije zaživio. Mura je granična rijeka Hrvatske prema Sloveniji i posebice Mađarskoj. Taj je granični položaj kroz najveći dio povijesti imao prije svega ulogu regionalne, a ne i državne granice zbog pripadnosti zajedničkim višenacionalnim državama od 12. stoljeća. Granica na Muri važna je kao etnička granica nacionalno homogenog prostora Hrvatske u odnosu na susjedne države. Zbog promjena toka rijeke granična crta je pomicanana, a na primjeru Legrada imamo i promjenu regionalne pripadnosti koja se očituje i u promijeni regionalnog identiteta domicilnog stanovništva što je i potvrđeno anketnim ispitivanjem tijekom 2012. godine. Zaštita rijeke Mure i njene desne obale u sklopu Regionalnog parka Mura-Drava postavlja nove kriterije zaštite, ali i valorizacije zaštićenog prostora. Uspostava ravnoteže između mjera zaštite i održavanja gospodarskih aktivnosti nužnih za opstojnost rubno smještenog stanovništva iziskuje usmjeravanje tradicionalne poljoprivrede prema ekološkoj, odnosno razvitku ekoturizma usmjerenog prema prezentaciji georaznolikosti prostora, ali i tradicionalnih djelatnosti i kulturnih elemenata regionalnog identiteta međimurskog prostora.

LITERATURA

BARTOLIĆ, Z., 1998.: Toponim Međimurje, Sjevernohrvatske teme, knjiga 5., studije i rasprave, Matica hrvatska, Čakovec, 281-307.

BLAŽEKA, Đ., 2008.: Međimurski dijalekt, Matica hrvatska, Čakovec

BUNJAC, B., BUNJAC, B., JAHN, J., MATOTEK, V., PUZAK, I., ŠESTAK, M., 2003.: Pregled povijesti Međimurja, Povijesno društvo Međimurske županije, Čakovec

EKOLOŠKA ORGANIZACIJA EOL, 2004.: Mura, baština i budućnost, EOL, Sveti Martin na Muri

FELETAR, D., GLAMUZINA M., 2001.: Die kroatisch-ungarische Grenze auf alten Landkarten, Geoadria, Zadar, vol.6, 81-91.

FÜRST-BJELIŠ, B., 1996.: Pristup definiciji prostornog pojma tradicionalne regije, u: I hrvatski geografski kongres: geografija u funkciji razvoja Hrvatske, zbornik radova (urednik Pepeonik, Z.), 326-330.

KANTAR, S., IVANEK-MARTINČIĆ, M., AUGUSTINOVIĆ, Z., 2008.: Mura-čovjek-priroda, Podravina, vol. 7. br.14, 147-158

MARKOVIĆ, M., 2003.: Međimurje: Stanovništvo i naselja, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb

PAASI, A., 2002.: Bounded Spaces in the Mobile World: Deconstructing „Regional identity“, Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie 2002, vol. 93, No. 2, 137-148.

PEJNOVIĆ, D., 2009.: Geografske osnove identiteta i njegovo značenje za održivi razvoj geoprostora, u: Zbornik radova 2. kongresa geografa Bosne i Hercegovine (Neum, 8.-11. 10. 2008.), Sarajevo, 40-52.

IZVORI

Partie du cercle d’Autriche, ou sont les duchés de Stirie, de Carinthie, de Carniole et autres estats hereditaires a la maison d’Autriche, Sanson, Nicolas, 1600-1667., Kartografska zbirka NSK, S-JZ-XVII-63

Augustissimo Romanor. Imperatori Iosepho I... Mappam hanc Regni Hungariae propitiis elementis fertilissimis cum adjacentibus regnis et provinciis, Mueller, Johann Christoph, Kartografska zbirka NSK, S-U-XVIII-14

Međimurje; upravno razdjeljenje: po popisu od 1.1.1922/prir. Kr. (kraljevski) zemaljski statistički ured u Zagrebu, Kartografska zbirka NSK, X-H-B-101

www.pravo.unizg.hr/download/repository/Drzavna_granica.ppt (13.5.2012.)

www.zlatkohorvat.com/up-content/uploads/2012/03/b24.jpg (22.5.2012.)

SUMMARY

The paper analyses the importance of the river Mura as an axis of the Međimurje region. The term Međimurje has been analysed along with the analysis of similar toponyms used in historical and cartographic literature. Mura has influenced the re-shaping of the space and thus the revaluation of the space along the course of the river. Changes of the course of the rivers Mura and Drava have also influenced the borders changes of traditional regions of Međimurje and Podravina throughout the history. The survey revealed that the inhabitants of Légrad feel the sense of regional belonging to Podravina region notwithstanding the fact that it belonged to Međimurje region for the better part of its history. The research was aimed at the influence of the changes in space location in relationship to the natural border and the feeling of regional belonging of the local people. Following the protection of the riverside and the river Mura itself as part of the Regional Mura-Drava Park, one feels the need to establish the balance between the protection of the space and restriction of economic activities, which stresses the importance of maintained space development.

Ekonomaska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen IX. / Broj 9
Zagreb - Samobor 2013.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb
tel.: +385/1/61-20-148, fax: +385/1/61-56-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Međunarodni istraživački projekti: »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu« (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksandić) i Triplex Confinium - »Hrvatska riječna višegraničja« (voditeljica: prof. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (*Zagreb*), Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Slaven Bertoša (*Pula*), Zrinka Blažević (*Zagreb*), Tatjana Buklijaš (*Cambridge, UK*), Goran Đurđević (*Zadar*), Josip Faričić (*Zadar*), Borna Fürst Bjeliš (*Zagreb*), Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (*Zagreb*), Paul Hirt (*Tempe, SAD*), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*), Halil İnalçik (*Ankara, Turska*), Egidio Ivetic (*Padova, Italija*), Silvije Jerčinović (*Križevci*), Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (*Zagreb*), Christof Mauch (*München, Njemačka*), Kristina Milković (*Zagreb*), Ivan Mirnik (*Zagreb*), Mirjana Morosini Dominick (*Washington D.C., SAD*), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*), Daniel Patafta (*Zagreb*), Hrvoje Petrić (*Zagreb*), Lajos Rácz (*Szeged, Mađarska*), Gordan Ravančić (*Zagreb*), Marko Šarić (*Zagreb*), Mladen Tomorad (*Zagreb*), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*), Milan Vrbanus (*Slavonski Brod, Zagreb*), Frank Zelko (*Burlington, VT, SAD*), Zlata Živaković Kerže (*Osijek*), Ivana Žebec Šilj (*Zagreb*)

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2013.

Adresa uredništva / Mailing adress:

Hrvoje Petrić (urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: h.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Koprivničko-križevačke županije

Na naslovnici / Cover:

Mlin na rijeci Muri kod Kotoribe (zbirka D. Feletara)